

Gods Woord
zakelijk is, en
n, die instem-
en Kerkenorde,
nogen worden.
in Doleantie
ating om vast
voorwaarden
lag en op deze
d is gekomen,
rt zeggen kan,
was van het
n van de door
rie.
samensmelting
nsmelting niet
Klaarblijkelijk
nder het eerste
hrift, dat door
d werd op de
2. Dit bezwaar
erkeraden ver-
manslidmaten
al of niet toe
laring, daarvan
baar recht der
de Vereeniging
le samenbindt.
neente verkort.
woord, dat de
reeniging van
n hun rechten

over de kerk-
ders zijn dan
r het feit, dat
Kerk, die het
tdeelt naar het
genen, die zich
rbeidt aan de
ristus?). Maar
tringenter, het-

EUGDENHIL.

De Meester van
de" opgemerkt.
het kerkrecht-
arschrift, dat op
van uit, dat de
de goedkeuring
leringen der ge-
ginselen van het
ntwoord aan de
Geref. Kerk, dat
is begonnen, en
geschreven heeft,
der Vereeniging
gekomen uit ge-
rapport zegt
ieref. Kerk voor
chrift en spreekt
t tot de volle
id.)

gen.
lamy", die met
aarop de staat,
heeft, ten volle
ok in ons land
ogt aanhangers
te beleggen en
tooneelvoorstel-
y-gedachte pro-
isaties moet er
den, een massa-
kan aanmoedi-
ven heilstaat te
rijdij houdende
hoezeer men in

h in geordende
ar het recht tot
ordt het echter
le zich beweegt
in aanmerking
onze Nederland-
ter, Amersfoort)
laast met het
art voor Allen"
idag Amersfoort.
breiding van de
ontoelaatbaar te

illende gelegen-
tijn goedkeuring
ag treinen tegen
hier publiek het
oedigd, blijkbaar
de Spoorwegen.
worden aan de
it de Troonrede
strekking tot de
rd: „Onthouding
an alles wat tot
stidag aanleiding
Vereeniging „Bel-
op de vergade-
sonen van ledere
tot haar kunnen
kunnen worden.

Zij wil de menschen, groepen en partijen, die thans elkaar bestrijden, trachten naar elkander toe te brengen, door een economische oplossing te geven, die voldoet aan de idealen van alle partijen. In enkele artikelen werd echter in dit blad een poging gedaan om aan te tonen, dat er voor Christenen in deze beweging geen plaats is. (Zie „De Reformatie" 17e jaarg., Sept. 1937, nos 50-52.)

Wij kunnen dan ook niet anders zien dan dat de Directie van de Ned. Spoorwegen zich hier heeft laten gebruiken voor een actie, die zij niet steunen mag, krachtens de functie, die de Spoorwegen voor het Nederlandsche volk hebben te vervullen. Een bekende slagzin van de Spoorwegen is: Reist per Spoor. Deze slagzin zal toch niet als volgt moeten worden aangevuld: Reist per Spoor... naar den Bellamy-Staat! en gaat om te beginnen daartoe den Zondag ontheiligen!

Is op dit punt de leiding bij de Nederlandsche Spoorwegen onzeker, of stuurt deze leiding min of meer in een richting waartegen met kracht moet worden gewaarschuwd?

D.

H. M.

Een „Duitsche christen" over Jezus.

Dezer dagen kregen wij in handen een nummer van „Die Nationalkirche", „Briefe an Deutsche Christen" (19 Juni 1938). Daarin komt voor een artikel over Nationaal-Socialisme en Christendom, geschreven door Pfarrer Friedrich Kapferer te Freiburg in Br.

Wij willen het slot van dit artikel hier vertaald weergeven, opdat men er bij vernieuwing eenigen indruk van krijgen kan, welke voorlichting op theologisch gebied in Deutschland tegenwoordig gegeven kan worden.

„Een van de voornaamste redenen waarom velen niets meer zullen weten van het grootste godsdienstige Genie van alle tijden: Jezus, is deze, dat men alles vermijden wil wat op de een of andere manier met het Joodsche volk in verband staat. Dat is zeer begrijpelijk! Maar wij willen toch de drie volgende punten u ter overweging voorleggen!

1. Wij weten niet met absolute zekerheid tot welk ras Christus gerekend moet worden. Feit is echter, dat in zijn stamboom — die zooals bekend is groote leemten vertoont — niet minder dan vier niet-Joodsche stammoeders voorkomen. Feit is ook, dat Hij uit Galilea kwam, dat in het geheel niet een zuiver Joodsche streek was.

2. Hoe het dan ook staan mag met het ras waartoe Christus gerekend moet worden, metterdaad is Hij practisch de grootste anti-Jood van alle tijden geweest en tot op den huidigen dag gebleven. Niemand heeft het Jodendom (in den slechten zin van het woord) zoo gestriemd als Hij, niemand is door het Jodendom zoo erg getroffen en wordt in zijn aanhangers nog steeds getroffen als Hij tot op den dag van heden toe.

3. Trots alle ongelijkheid in de rassen zijn alle volken in den diepten grond toch één geheel en vormen ze samen één menschheid. Is het nu niet geloofwaardig om aan te nemen, dat daar het religieuze licht en de deugdzaamheid schijnen moest waar de diepste duisternis heerschte en de ergste ontaarding zich uitgebreid had? Heeft de Onvergelijkelijke daar zelf niet op gezinspeeld toen Hij eens zei: Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaren tot bekeering!

Na de vermelding van deze drie punten wordt dit artikel dan, met een heenwijzing natuurlijk naar „het wonderwerk van den Führer", als volgt besloten: Wij verheugen ons in den dag, waarop deze gedachten algemeen erkend zullen worden."

Het zal niet noodig zijn in een blad als het onze in den breedte aan te tonen hoe hier de grondwaarheden van de Schrift bruutweg worden geloosend. Hoe wordt hier eigenlijk de spot gedreven met het prachtige eerste hoofdstuk van het Evang. naar Mattheüs (leemten in den stamboom!), ja eigenlijk met heel het Woord Gods, en de openbaring van Jezus Christus.

Wij hopen niet, dat het zoover komen zal, dat deze gedachten algemeen aanvaard zullen worden. Zou dat wel het geval zijn, dan zou er zelfs voor de lezing van de Apostolische Geloofsbelijdenis in diensten waarin „dit evangelie" verkondigd zou worden, geen plaats meer zijn.

God geve onzen broeders en zusters in Deutschland, die te strijden hebben tegen vijanden buiten en binnen de muren der kerk, veel getrouwheid en veel versterking in het Christelijk geloof. En Hij doe ons met hen volharden in het gebed om te blijven bij het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus!

D.

H. M.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Ds J. D. WIELENGA. †

Tot ons groot leedwezen ontvingen wij bericht van het overlijden van onzen medewerker Ds J. D. Wielenga te Franeker. Het bericht kwam te laat voor een kort woord van herinnering in deze rubriek. Volgende week hopen we iets naders op te merken in verband met dit door ons betreunde verlies.

K. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Onze wil en de zonde.

In mijn vorig artikelje over: „Wel willen en niet kunnen" zeide ik o.a. ook dit:

„Een zonde, die wij niet met onzen wil doen, is geen zonde."

Een lezer schreef mij daarover en maakte daartegen bezwaar. Hij meent, dat wij wel kunnen zondigen, zonder het te willen.

Toch mogen wij onze stelling handhaven.

Bij eenig nadenken zal dat gemakkelijk duidelijk worden.

Wij onderscheiden bij wat er in ons leven gebeurt, tusschen natuurlijk en zedelijk.

Natuurlijk is alles wat noodwendig is, wat niet anders kan zijn dan het is, wat bepaald wordt door de natuurwet, onafhankelijk van onze zelfbepaling, van ons behagen of ons mishagen.

Zedelijk daarentegen is alles wat ook anders kan gaan, dan het gaat, wijl het afhankelijk is van onze zelfbepaling. De klop van mijn hart b.v. is iets natuurlijks; die regelt zich naar de natuurwet, daaraan gesteld.

Mijn spreken daarentegen ligt op het terrein van het zedelijke.

Ik kan spreken of niet spreken, ik kan zus of zóó spreken, al naar gelang ik dat zelf bepaal.

De zonde nu ligt op het terrein van het zedelijke. Zoodra ik spreek van zonde, denk ik aan dingen in mijn leven, die niet naar natuurnoodwendigheid daarin worden gevonden.

Zonde is altijd een ding, dat er is, maar dat ook weg had kunnen blijven.

Dat iemand dus op een oogenblik zondigt, is nooit een natuurnoodwendigheid.

Hij doet, wat hij doet, omdat hij het aangenaam vindt en wil doen; als hij het onprettig vond en niet wilde doen, dan zou hij het gelaten hebben.

Nog eens, kort gezegd: „Hij had het kunnen laten; als hij het toch doet, doet hij het omdat hij dat wil."

Ja, zegt die broeder, die mij schreef, maar Paulus dan? Paulus spreekt uitdrukkelijk uit: „Het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik."

Hoe zit dat dan?

Antwoord. In Paulus is na wedergeboorte en bekeering tweemaal wilsleven. Het nieuwe, eigenlijke, dat eenmaal triumpheeren zal en de nawerking van zijn ouden, onheiligen wil.

Wanneer hij nu zondigt, dan is dat vrucht van dat oude, nog nawerkende willen, dat op een oogenblik den nieuwen, geheiligden wil overheerscht.

De zonde is dus wel degelijk vrucht van den wil, van den ouden wil, die ingaat tegen den nieuwen.

Op dezelfde wijze moet verklaard worden de uitdrukking uit het Avondmaalsformulier: „De zonde, die nog tegen mijn wil in mij overgebleven is."

Met „mijn wil" wordt ook hier bedoeld de wil, zooals die is geworden door wedergeboorte en bekeering, terwijl de zonde is vrucht van nawerking van den ouden, in beginsel gedooden wil.

De schrijver zegt verder: „Wij zijn schuldig aan de zonde van Adam. Zoo schuldig alsof wij de zonde van Adam persoonlijk hadden bedreven. Die zonde is niet met onzen wil geschied. Wij waren er immers toen nog niet. Wij konden die zonde toen onmogelijk willen."

Antwoord. Deze redeneering is fout.

Het is hier een quaestie van toerekening. God rekent ons Adams zonde toe. D.w.z. het behaagt Hem het zóó te rekenen, alsof wij die zonde gedaan hadden, gelijk Adam die gedaan heeft, dus met onzen wil en zoo stelt Hij ons schuldig.

Er is ook een andere verklaring, die wordt voorgestaan door Prof. Greijdanus. Deze zegt, dat wij, naar onze persoonlijkheid, reëel, werkelijk, in Adam waren en dus ook in hem, evenals hij, dus ook met onzen wil, de zonde hebben gedaan.

Verder; wij doen toch zooveel zonden, waarvan wij ons niet bewust zijn, waarvan wij geen weet hebben, zegt deze broeder.

Dat is juist. Maar dat sluit den wil niet uit.

Ik heb dan, als ik de zonde doe, er geen erg in, dat het zonde is, maar daarom doe ik, wat ik doe, wel omdat ik het wil doen.

De schrijver verwacht hier twee dingen.

Dat ik de zonde doe met mijn wil, beteekent niet, behoeft althans niet te beteekenen, dat ik de zonde wil doen juist omdat het zonde is. Dat is heel erg, dat is duivelsch.

Het gaat hier alléén over de vraag, of de zondige daad een wilsdaad is. En dat blijft zóó, ook al heb ik, terwijl ik ze doe, er geen erg in, dat het zonde is.

Als dat niet zoo was, zou er van schuld geen sprake zijn, want dan was mijn zonde geworden tot een natuurgebeuren, dat over mij kwam buiten mijzelf om.

Wel hangt de grootte van de schuld samen met de klaarheid van mijn kennis.

De heidenen zondigen natuurlijk met hun wil, want zij doen, wat zij doen, omdat zij het willen doen, het aangenaam vinden.

Maar omdat zij niet dat klare licht hebben over den Wil Gods, dat wij bezitten, wordt hun de zonde niet zoo zwaar toegerekend.

Wanneer iemand dus zegt: „Ik wil wel gelooven, maar ik kan niet", dan zou, als dat waar was, zijn ongeloof geen zonde zijn en zou hij daarom niet kunnen verloren gaan.

Toch gaat een mensch om zijn ongeloof verloren.

Daaruit blijkt, dat het zeggen: „Ik wil wel, maar ik kan niet", niet waar kan wezen.

Het is wel mogelijk, dat iemand zegt: „Ik wil gelooven, maar de oude mensch in mij brengt mij telkens weer tot ongeloof."

Daarmee toch spreken wij uit, dat wij naar onzen nieuwen mensch met het ongeloof hebben gebroken en dus gelooven, maar dat dat geloof telkens weer wordt aangevochten.

Wie dat zeggen kan, gaat om zijn ongeloof niet verloren, want hij heeft in den grond van zijn wezen aan het ongeloof een scheidsbrief gegeven; staat er vijandig tegenover.

Maar als iemand zegt: „Ik wil wel, maar ik kan niet", dan zegt hij een dwaasheid.

Want als hij zegt: „Ik wil wel gelooven", dan is dat ik de wedergeborene, geheiligde persoonlijkheid.

En als hij daarop laat volgen: „Ik kan niet", dan is dat hetzelfde ik, ook het geheiligde ik.

Daarvan nu kan niet gezegd worden, dat het niet gelooven kan; want behalve dat hij „gelooven" willen en doen samenvallen, is het ook ondenkbaar, dat God wel het willen en niet het kunnen zou schenken.

Het is dus niet geoorloofd Paulus' woord: „Het goede, dat ik wil, dat doe ik niet; het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik"; toe te passen op dat: „Ik wil wel gelooven, maar ik kan niet", omdat Paulus als hij zóó spreekt, denkt om: zoo te zeggen aan twee verschillende „ikken": het geheiligde ik aan de eene zijde, en de nawerking van zijn oude natuur aan den anderen kant.

Terwijl de menschen, die zeggen: „Ik wil wel gelooven, maar ik kan niet", in beide gevallen aan hetzelfde ik denken.

Want deden zij dat niet, dan zouden zij zich anders moeten uitdrukken en zeggen: „Ik geloof wel, maar ik heb nog zoo'n last van het in mij overgebleven ongeloof".

Daarom zeg ik nog eens: Die uitdrukking, waarmee, in den grond der zaak, menigeen zijn ongeloof zoekt te verontschuldigen, moet onder ons niet meer gehoord worden.

In steed daarvan moeten wij onmiddellijk met ons ongeloof breken, Gods belofte aanvaarden en van dat geloof uit den strijd aanbinden tegen het ongeloof, dat nog in ons nawerkt en ons telkens weer van Gods Woord wil los slaan.

D. v. D.

UIT DE HISTORIE

Dr A. Kuyper Sr over de bevoegdheid der meerdere vergaderingen.

IV.

In zijn kerkrechtelijke beschouwingen knoopte Dr Kuyper zeer bewust aan bij de leer der Vaders. Hij is er altijd op uit aan te tonen, dat wat hij en alle Gereformeerden willen, niets anders is dan de herleving, de vernieuwing van de praktijk der Reformatoren. Zij immers hebben in Gods Woord de juiste grondlijnen van het Gereformeerde Kerkrecht ontdekt en daarnaar hun kerkelijke organisatie en kerkelijk verband ingericht.

Daarom vinden we in „De Heraut" meermalen boeiende schetsen over den kerkelijken strijd der oude Gereformeerde Kerken. In April en Mei 1885 geeft Dr Kuyper b.v. een meesterlijke teekening van het Convent te Wezel van 1568 en de eerste Synode der Nederlandsche Kerken gehouden in 1571 te Emden. In een laatste artikel teekent hij dan hoe die vergaderingen het Kerkverband hebben tot stand gebracht en welke beginselen ze daarbij volgden.

Wij laten dat artikel hier volgen, 'tis uit „De Heraut" No. 388 (17-5-85):

Thans rest ons nog de mannen van Wezel en Emden te ondervragen over het kerkverband.

Ook op dit punt toch dient het volle licht der historie te vallen.

De mannen dier dagen togen niet als evangelisten in een heidensch land in, met de begeerte om voor het eerst een Christelijke kerk te planten; maar behoorden tot een natie, waarbij de kerk van Christus reeds voor eeuwen, zij het dan ook op nog gebrekkige wijze, openbaar was geworden.

Het Evangelie was hier te lande reeds voor eeuwen gepredikt, en ook al was het daarna onder een korenmaat gezet, het ging daarom toch niet weg, en is dan ook van binnen uit in onze landkerk weer op den kandelaar gezet.

Hierop moet voor wat het kerkverband aangaat, zeer nauw gelet.

Om tweërlei reden.

Vooreerst, omdat de kerk van Rome de plaatselijke kerken in kerspelen had ontloed en ze voorts saam had gesmeed in de eenheid der Roomsche hiërarchie. En ten tweede, omdat onze vaders niet eerst naar een indeeling van het land behoeften om te zien, maar in de bisdommen en decanaten der Roomsche hiërarchie een oude, historische indeeling gereed vonden.

Ware er dan geen hooger motief geweest, dan zouden onze vaders deze door Rome gesmede kerkelijke eenheid hebben bijgehouden en eenvoudig de Roomsche indeeling van het kerkelijk erf hebben gevolgd.

Nu ze dit daarentegen niet deden, maar op elk dezer punten afweken van den door Rome geschapen toestand, staat het vast, dat ze dit met opzet, dat ze dit uit beginsel, dat ze dit met bewustheid deden.

Met bewustheid, uit beginsel, met opzet vernietigden ze de Roomsche kerspelindeeling, en gaten al de kerspelen van een zelfde stad tot één plaatselijke kerk saam.

Met bewustheid, uit beginsel, met opzet schaften ze de bisschoppelijke, diocesane indeeling af en schoven er de classicale indeeling voor in de plaats.

En zoo nu ook met bewustheid, uit beginsel en met opzet plaatsten ze het rad van ons kerkelijk verband op den tegenovergestelden spil.

Terwijl het toch bij Rome in Roomsche geschriften en Roomsche stukken altoos de kerk is, die spreekt, de kerk waarvan gehandeld wordt, en de kerk, waarvan de enkele kerspelen slechts de ingedeelde vakjes en loketjes zijn, laten onze vaders dit spraakgebruik ganschelijk varen en brengen er een nieuw, destijds onbekend en ongewoon spraakgebruik voor in de plaats.

Dit spraakgebruik kon dus niet zonder beteekenis zijn, maar moest met opzet zijn gekozen, om een nieuwe gedachte, om een ander beginsel, om een afwijkend inzicht over het kerkverband tot uitdrukking te laten komen.

En dit nieuwe, dit ongewone, dit afwijkende, dit met opzet elders gekozen spraakgebruik hield nu in, dat men niet meer van de kerk, noch ook van de kerspelen, maar steeds van de vereeniging, saamvergadering of verzameling der plaatselijke kerken sprak.

Niet kerk in het enkelvoud, als uitdrukking voor de geheele landskerk, maar kerken in het meervoud, om aan te duiden de zichtbare openbaring van het Lichaam van Christus in de onderscheidene burgerlijke gemeenten.

Zoo leest men dan al, zij het ook uit iets later tijd, aanstonds boven de Acta van Wezel: Acta van de „Versamelinghe der Nederlandsche kerken, die onder het Cruys zitten en in en buyten Nederland allesits verstroyt zijn“.

Verder volgt: „Waarin de Dienaren Godt van de Nederlandsche kerken vervat hebben 't gene zij tot welstant derzelven oordeelen“.

In de voorrede heet het: „dat in de kerk (niet de landskerk, maar de algemeene wereldkerk) alles met orde en eerbaarheid dient toe te gaan, opdat een eenparige toestemming in de kerk (wederom niet de landskerk, maar de algemeene kerk van Christus) blijke; en dat men om dusdanige eenparigheid ook in de Nederlandsche kerken te onderhouden, gerandpleegt heeft de best gereformeerde kerken in Frankrijk en elders enz.“

Om nu hertoe te geraken, „tot welstand der gemeenten (meervoud) dunkt het hun noodig dat ten eerste aangehestelt worden vergaderingen der naburige kerken“, om alzoo tot eenparigheid te geraken.

Op zulke vergaderingen zal met gemeen accoord moeten worden vastgesteld, wat voor het welzijn van alle kerken noodig is, en het mag niet meer gaan, zooals vroeger, toen ééne kerke (die van Rome of Utrecht) heerschappij voerde over de andere kerken. Vandaar art. 6: „Want dat de eene of andere kerk zich of nu of immer meer hierna in 't bijzonder zou aanmatigen 't gene alle kerken aangaat, zonder toestemming derzelven, dat komt niet overeen noch met de autoriteit der Heilige Schrifture, noch met de billijkheid der wetten“.

Zoo ziet men dus hoe glad den bal misloeg, wie deze woorden opvatte, als wierd hiermee aan de kerk van Amsterdam b.v. het recht betwist om in eigen boezem voor de zuiverheid der belijdenis te zorgen¹⁾. Wie dat dacht, verstond niet wat hij las.

Van zoo iets toch is in de verte hier geen sprake. Zeer zeker wil deze zinsne eenparigheid in de kerken, maar eenparigheid gegrond op onderlinge toestemming der plaatselijke kerken. En het protest in dit artikel gaat volstrekt niet tegen eenige plaatselijke kerk, die desnoods alleen naar den Woorde Gods zou willen doen, maar alleen tegen de pretentie van een enkele kerk, zooals die van Rome of Utrecht, om over de andere kerken den baas te spelen.

Niet, dat ze daarom aan elke plaatselijke kerk het recht lieten, om onder gewone omstandigheden haar eigen weg te gaan.

Integendeel, heel de toelag te Wezel en te Emden strekt juist, om de eigendunkelijkheid van het Independentisme, die licht kon insluipen, tegen te gaan, en te manen tot een eenparigen voet van leven en een broederlijke behartiging van gemeenschappelijke belangen.

Plaatselijk had men in het zichtbare wel een eigen bestaan, maar elke kerk was op haar plaats toch openbaring van hetzelfde Lichaam van Christus; en wijl nu elke kerk voor zich en alle kerken saam, organen van dit ééne zelfde Lichaam Christi waren, zoo hoorden ze bijeen, zoo mochten ze niet elk heurs weegs gaan, en diende er gezorgd, dat niet door bandeloze wilkeur in deze of gene plaats het leven in de kerke Christi van een kind Gods onmogelijk werd gemaakt.

Zoo b.v. bepaalde men in art. 10, dat het gebruik der middelmatige dingen vrij zou blijven en de conscientie niet zou binden, en dat „geen kerke in het bijzonder vermogen zal dit middelmatig gebruik weg te doen, tenzij om zeer gewichtige oorzaken, die van de provinciale Synode eerst mede toegestemt zijn“.

Terwijl voorts het feit, dat men de regeling aan de nationale grenzen en nationale herkomst dacht te binden, ten stilligste blijkt uit deze beide omstandigheden: 1o. dat men spreekt van de Nederlandsche kerken, zoo onder het Cruys als in de Diaspora²⁾; en 2o. dat men zich niet aan de taal bond, maar en de Nederlandsche en de Françoische of de Walsche kerken in het „kerkelijk bestel“, gelijk men te Wezel de organisatie noemde, opnam.

Slechts mocht die organisatie nooit strekken om aan de plaatselijke kerken heur recht en gezag te ontnemen, naar luid van cap. V. art. 19: „Nochtans, staan wij aan de classicale vergaderingen hierin geen recht toe over eenige kerke, ofte hare diensten, tenzij dezeelve dat van zelfs zullen toestemmen; opdat de kerke niet tegen haar dank, berooft worde van haar recht en gezag“.

En in hun slotartikel verklaren die van Wezel nogmaals, niet, dat ze „de kerk van Nederland“ georganiseerd hebben, maar wel zeer nadrukkelijk, dat ze artieculen hebben opgesteld om „de Nederlandsche kerken“ in welstant „en eenwizige en gelijken stant“ te houden.

Op dit Wezelsch spoor nu ging men te Emden door.

Tegen de Roomsche kerkinrichting, die aan de kerk van Rome en aan die van de hoofdplaats van het bisdom of diocese macht over de andere en kleinere kerken schonk, stelde men kloek en kort en krachtig het strikte begrip van de onderlinge gelijkheid der kerken in rechten, door dit bekende eerste artikel: „Geen kerk zal over een andere kerk heerschappij voeren“.

Ook hier heeten de Acta, niet acta van de Synode der Nederlandsche kerk, maar wel en zeer uitdrukkelijk: „Acta van de Versamelinghe der Nederlandsche kerken, die onder 't Cruys zitten en in Duitschland en Friesland verstroyd zijn“. Een uitdrukking, die niet wil zeggen: „Synode van de kerken der zeven provinciën“, maar gelijk uit de acta blijkt, van de plaatselijke kerken, die straks in classen werden ingedeeld.

Zoo spreekt men dan ook niet van de Fransche kerk, maar van de „kerken in Vrankryk“, en als men overeenkomt om over en weer met de Hugenoten de belijdenis te onderteekenen, heet het in art. 2 „dat de Dienaren derzelver Françoische kerken (meerv.) ook op hare zijde de belijdenisse des geloofs van de Nederlandsche kerken (meerv.) onderschrijven zullen“.

De vereeniging dezer kerken ontstaat dan in de classis ook daardoor, dat men „naburig“, „nagebuurd“ of „omleggend“ is, niet zooals bij Rome omdat men iets over elkaar te zeggen heeft. „Er zullen, zegt art. 7, versamelingen gehouden worden van sommige kerken die bijeen gelegen zijn, na hare gelegenheid en nooddrift“. En de nationale Synode heet met zoovele woorden: „Versamelinghe van alle Nederlandsche kerken“.

Terwijl aan het slot nogmaals uitdrukkelijk verzekerd wordt, dat deze artikelen niet bedoeld zijn als een kerkorde maar als een „order der kerken“, die met „gemein accoord“ is opgemaakt, en terwille van dit accoord niet eenzijdig door één der kerken zonder toestemming der andere mag gebroken.

Verzamelt men nu deze gegevens, dan komt men tot deze slotsom:

1o. Dat onze vaders te Wezel en te Emden uit beginsel zich gekant hebben tegen een kerkeenheid, gelijk Rome die tot stand had gebracht; en dat zij tegen de Roomsche kerkinrichting tweërlei protest aantekenden: a. door de parochiën op te lossen in de eenheid der plaatselijke kerk, en b. door aan alle plaatselijke kerken gelijke rechten en gelijk gezag toe te staan.

2o. Dat onze vaders te Wezel en te Emden uit beginsel zich gesteld hebben tegen hetgeen de Independenten bedoelen, en diensvolgens aandringen op zulk een inrichting der kerken, dat ze leven konden op gelijken en eenparigen voet, in onderlinge verzamelingen zich van heur eenheid als organen derzelfde ééne kerk van Christus bewust bleven, en onderling opzicht en tucht over elkander konden uitoefenen.

3o. Dat onze vaders te Wezel en te Emden, zulk een order der kerken hebben willen tot stand brengen, niet voor enkele kerken, noch ook voor de kerken op den ganschen aardbodem, maar bepaaldelijk voor de kerken van deze natie, zonder onderscheid van taal. Met dien verstande echter, dat grenzen des lands niet de grens voor hun kerkelijke gemeenschap aanwezen, maar zij ook met de kerken van andere landen streefden naar eenheid van belijdenis en eenparigheid van dienst.

4o. Dat onze vaders te Wezel en te Emden, zulk een „order“, niet aan de kerken hebben opgelegd, maar uit beginsel hebben geoordeeld, dat zulk een order door „gemein accoord“ tot stand moest komen, op het „gemein accoord“ steeds rusten bleef, en alleen om „buytengewone zwaricheit“ kon en mocht verbroken.

5o. Dat onze vaders te Wezel en te Emden niet hebben gewacht, tot geheele classen of althans het meerendeel der kerken bereid werd gevonden, om op eenparigen voet aan zulk een „bestel der kerk“, mede te werken, maar dat ze, toen uit heel Noord-Nederland nog slechts drie dorpen gerepresenteerd konden zijn, en deze zelfs nog niet zuiver naar den vorm, des niettemin, eerst tot voorloopige en drie jaren later reeds tot meer vaste regelingen zijn overgegaan, ten einde hetgeen in strijd was met Gods Woord een

einde name en het inkruipen van allerlei ketterij en seclarischen geest voorkomen mocht worden.

En ten 6o. dat onze vaders te Wezel en te Emden zich bij hun „bestel“ van onze Nederlandsche kerken niet hebben gebonden geacht aan de wijze waarop de kerken dezer landen dus ver ingedeeld waren geweest, maar „naar gelegenheid en nooddrift“ eenvoudig het „nagebuurd“ hebben vereenigd in classis, in één tijdelijke classe zelfs voor zeven heele provinciën saam.

Dus niet het Roomsche systeem van de aan Rome onderworpen en in parochiën versplinterde wereldkerk; evenmin het atomistische systeem van de Independenten, die elk groepje Christenen een kerk noemen, die doen kan wat ze wil; en ook niet het Lutherische, onnederlandsche begrip van het territoriaal systeem, dat een elgen landskerk uit de kerk eener natie schept; maar het zuiver gereformeerde synodaal systeem, dat uitgaat van deze drie beginselen: 1o. de kerk is alleen het Lichaam van Christus; 2o. van dit ééne Lichaam zijn alle plaatselijke kerken de bij elkaar hoorende openbaringen; 3o. dat bij elkaar hooren van de plaatselijke openbaringen der eene kerk van Christus, bestaat geestelijk vanzelf, door de werking van den éénen Geest, maar komt tot uitwendige openbaring door „gemein accoord“ der enkele plaatselijke kerken, op het nauwst voor de nagebuurd, nauwer voor die van ééne natie, eenigszins voor alle kerken der aarde.

H.

C. V.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Geen partijdige Nationale feestviering!

Allerwegen worden voorbereidsels gemaakt voor de nationale feestviering bij het 40-jarig Regeeringsjubileum van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina.

Dan zullen ook onze scholen dat feit gedenken en dan zullen onze kinderen, die onderwezen zijn in de geschiedenis van ons Vaderland, ook leeren zien de groote beteekenis van deze 40-jarige regeering. Er is reden tot grooten dank aan God voor Zijn weldadigheden en trouw, aan ons volk daarin bewezen.

Revolutie en oorlogsellende bleven ons bespaard. En al drukt de nood dezer tijden ook ons volk — we bleven voor nationale catastrofen bewaard. We mogen op onze Christelijke scholen wel den Heere daarvoor danken.

We mogen Hem wel erkennen in deze groote dingen.

Vreeselijk zou het zijn als wij Hem daarin verloochenden en er een zeker neutraal lesje van maakten.

Maar als we dan op school feestgeviert hebben, kan het voorkomen, dat onze school ook uitgenoodigd is voor een publieke openbare feestviering, tezamen met alle andere kinderen van onze burgerlijke gemeente. Een optocht, een zanghulde, enz.

Daar is niets tegen, want ons volk komt die dagen als één man op om H.M. de Koningin te huldigen als onze Vorstin.

Alleen maar, wij moeten op onze hoede zijn, want altijd weer zijn er partijdige menschen, die meenen, dat het woord „nationaal“ beteekent: liberaal, vrijzinnig — enkelen tegenwoordig ook: nationaal-socialistisch.

Dan wordt getracht voor nationale basis te doen gelden de grootste gemeene deeler van alle moderne „denkingen“ van andersdenkenden onderling. Ieder die deze partij-basis aanvaardt is welkom.

In dien geest worden dan ook liederen gemaakt. Echte partij-liederen.

Liederen, waarin deze grootste gemeene deeler wordt voorgesteld als het nationale.

Zoo hoor ik dat een vers zal gezongen worden, dat als volgt moet luiden (Het is een couplet van het bekende „Wij leven vrij“ — doch een couplet dat in de bundels voor onze scholen weggelaten is):

Wij leven vrij, wij leven blij,
Wij dienen éénen God.
Wat ook 't verschil in dienen zij,
De wet laat ied'ren godsdienst vrij,
Vereend als broeders juichen wij:
Gezegend is ons lot! (bis)

Men versta mij wel.

Er is niets tegen, dat bij een gezamenlijke huldebetooging de markante strijdpunten niet worden aangeroerd.

Bij een nationale feestviering mag iedere groep voor zich zijn eigen liederen zingen, bijv. de Anti-Rev. en Chr. Hist. Da Costa's: „Zij zullen het niet hebben“. Liberalen zingen allicht liever het „Wien Neêrlands bloed“ van Tollens.

Maar, als we samen zingen, dan moet geen van beiden gedwongen worden het tegen de borst stuitende te zingen.

Er zijn liederen, die in den vollen zin des woords „nationaal“ zijn.

Laten we altoos wéér beginnen met ons volkslied, het oude Wilhelmus, dat we zingen niet van onszelf, maar van den Vader des Vaderlands, die werkelijk „den Vaderland getrouwe“ was tot in

den dood e
heid van
nog van ge
Ieder Ne
eert bij m
Oranjuhuis
Dat lied
zingen.

Ik wensc
scholen ge
blike geza
een paar v
den zange
Juist als h
torisch ka
Hier is e
en dieps
En iede
Vaderland
zelf vreem
historisch
nationaal
Zoo kan
ring van H
mogen trac
teekenis in
nen daarin
of minder
ling van li
wijsjes en
wenscht.

Maar me
partij-poet
voorgedrag
Wil men
dat wij de
in ons land
regering z
zingen. Th
helmus.

Maar dat
ders', ééne
dienen zij,
ons volksli
van vorste
Wat hier
dachte van
denkenden
levens we
het produc
wordt hier
schouwling.

Prins Wi
Christe
gerlijke
geurig m
kenden"

kend" deel
De toler
oorsprong
heden.

De toler
tirannie o
benevens
en liberale

Dezelfde
den chaos
reine den
regiem te
broedersch
... afgezien
gevoelens,
partijbroed

Onze na
moeten vo
ons Wi
basis.

En liede
van den g
in ellende
zingen met
Niet uit
Die zij v

Maar jul
zulke vers
En uit l
Ten slott

1) Een terugslag op de critiek van Ds Gispén. Zie het eerste artikel van deze reeks. — C. V.

2) Diaspora is de naam voor de buitenlands verstroyde kerken.